

EMN

European Migration Network
Európska migračná sieť

SLOVAKIA
SLOVENSKO

Prehľad o národných ochranných statusoch v EÚ – príspevok Slovenskej republiky

Štúdia EMN – Dotazníková forma

jún 2019

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Financované
Európskou úniou

EMN
European Migration Network
Európska migračná sieť

Štúdia bola spracovaná ako súčasť činností Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na podporu tvorby politik EÚ a jej členských štátov. Činnosť EMN financuje Európska únia (EÚ) a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR).

Aktivity EMN sú zamerané na témy súvisiace s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. Realizujú sa prostredníctvom národných kontaktných bodov v členských štátoch EÚ a v Nórsku v koordinácii s Európskou komisiou (EK), konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti.

Za spracovanie štúdie bola zodpovedná Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (SR). Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, Migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra SR), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (Odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistik a demografie) a IOM.

Táto štúdia – v dotazníkovej forme bola vypracovaná s finančnou podporou Európskej únie. Názory uvedené v štúdiu nemožno pokladať za oficiálne stanovisko Európskej únie. Rovnako nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo IOM.

Text zatiaľ neprešiel jazykovou korektúrou.

Spracovali (v abecednom poradí): Natália Furmánková, Frederika Holleinová.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR
Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava
E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

Predslov

Cieľom štúdie spracovanej v dotazníkovej forme (ďalej len štúdia) je poskytnúť prehľad o statusoch ochrany, ktoré poskytujú členské štáty EÚ na základe národnej legislatívy, t.j. mimo azylu, doplnkovej ochrany alebo dočasného útočiska, ktoré sú definované európskou legislatívou. Jej súčasťou je súhrn informácií o dôvodoch na ich udelenie, postupoch, rozsahu práv, dĺžky platnosti a implementácie. Štúdia čiastočne aktualizuje údaje zo štúdie EMN vypracovanej v roku 2010 pod názvom Postupy udeľovania ochranných štatútov neharmonizovaných na úrovni EÚ. Z časového hľadiska štúdia pokrýva národné ochranné statusy, ktoré boli platné v období rokov 2010-2018 a plánované alebo nedávno legislatívne zmenené v roku 2019. Štúdia uvádza tiež informácie o národných ochranných statusoch, ktoré boli počas tohto obdobia pozastavené alebo zrušené.

Metodologický prístup vypracovania štúdie je založený predovšetkým na sekundárnych zdrojoch, najmä legislatívnych dokumentoch a súvisiacej judikatúre. Niektoré otázky boli konzultované s príslušnými odborníkmi Migračného úradu MV SR a Úradu hraničnej a cudzineckej polície P PZ.

Na základe dotazníkov z členských krajín EK vypracovala súhrnnú správu so zhrnutím hlavných zistení z členských štátov. V súhrnnej správe sa poskytujú porovnateľné údaje o statusoch ochrany, ktoré poskytujú členské štáty EÚ. Dotazníková forma štúdie a súhrnná správa sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Zoznam skratiek

EK – Európska komisia

EMN – Európska migračná sieť

EÚ – Európska únia

IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)

MV SR – Ministerstvo vnútra SR

NS SR – Najvyšší súd SR

P PZ - Prezídium Policajného zboru

SR – Slovenská republika

Z. z. – Zbierka zákonov SR

Zhrnutie

Slovenská republika v štúdiu popisuje inštitút azylu z humanitných dôvodov, ktorý je jediným platným národným ochranným statusom v zmysle špecifikácie štúdie.¹

Ako vyplýva z prvej časti štúdie, problematika azylu je v podmienkach Slovenskej republiky upravená zákonom č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“). Slovenská republika je oprávnená udeliť azyl z humanitných dôvodov žiadateľovi o udelenie azylu podľa § 9 zákona o azyle. Ide o špecifický národný inštitút, ktorý umožňuje aj v prípade, že žiadateľ nespĺňa pomerne úzko vymedzené kritéria na status utečenca, udeliť takejto osobe azyl z humanitných dôvodov. Inými slovami, štát si ponechal možnosť poskytnúť ochranu aj v iných prípadoch ako sú definované v Ženevskom dohovore z roku 1951.

Druhá časť štúdie sa vo svojom úvode zaoberá právnym rámcom národného statusu humanitného azylu. Slovenská republika pristúpi k posúdeniu azylu z humanitných dôvodov po tom, čo o to žiadateľ o udelenie azylu požiada a súčasne SR dospeje k záveru, že osoba nespĺňa kritéria pre udelenie statusu utečenca. Ustanovenie § 9 zákona o azyle explicitne hovorí: *Ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8².* Vykonávacie nariadenie Ministra vnútra SR k zákonu o azyle č. 34/2014 zo dňa 21.02.2014 v znení neskorších nariadení Ministra vnútra SR bližšie definuje samotné humanitné dôvody. Avšak ide o demonštratívny výpočet dôvodov, čiže štát môže považovať aj iné dôvody dostatočné na udelenie azylu z humanitných dôvodov. Článok 13 predmetného nariadenia Ministra vnútra hovorí: *Za humanitné dôvody sa považujú najmä prípady neúspešných žiadateľov z radov prestarnutých, traumatizovaných, ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť.*

Štúdia pokračuje podrobným opisom konania pred prvostupňovým orgánom, ako aj opisom konania na súde, ktorý uskutočňuje súdny prieskum. O udelení azylu podľa Ženevského dohovoru rozhoduje v administratívnom konaní správny orgán, Migračný úrad MV SR, pričom ten istý správny orgán rozhoduje aj o udelení azylu z humanitných dôvodov. Ide o totožné konanie, ktorého výsledkom môže byť udelenie azylu z humanitných dôvodov, ak neboli splnené dôvody pre priznanie utečeneckého statusu podľa Ženevského dohovoru.

Udelenie azylu z humanitných dôvodov spadá pod diskrečnú právomoc správneho orgánu, ktorý svoje rozhodnutie odôvodní na základe vlastného uváženia. Rozhodnutie je vydané spravidla do 6 mesiacov od podania žiadosti o udelenie azylu (táto lehota môže byť zo zákonných dôvodov predĺžená). V prípade, že je žiadateľ o udelenie azylu v konaní neúspešný, je oprávnený podať správnu žalobu na krajský súd proti výroku o neudelení azylu (podľa Ženevského dohovoru). Súd následne preskúma zákonnosť a správnosť rozhodnutia správneho orgánu. Súčasťou tohto súdneho konania je aj posúdenie, či bolo rozhodovanie správneho orgánu ohľadom udelenia statusu z humanitných dôvodov v danej veci logické a nediskriminačné, teda či nie je v rozpore so zákazom ľubovôle, vyplývajúceho pre orgány verejnej moci z ústavne zakotvených náležitostí demokratického a právneho štátu. Proti rozhodnutiu krajského súdu je možné podať kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhoduje Najvyšší súd SR.

V porovnaní so staršou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, kde sa zdôrazňovala skôr len potreba vysporiadať sa so žiadosťou o udelenie azylu z humanitných dôvodov v odôvodnení rozhodnutia, v najnovších rozhodnutiach súdov sú kladené vyššie nároky na riadne odôvodnenie, logické vysvetlenie a určitým spôsobom je vyvíjaný istý tlak na to, aby správny orgán použil tento inštitút v prípadoch, kde je žiadosť

¹ Vo všeobecnosti by sme za národné ochranné statusy mohli označiť aj azyl na účel zlúčenia rodiny a doplnkovú ochranu na účel zlúčenia rodiny, ktoré sú zahrnuté do platnej právnej úpravy v súlade s právom EÚ a premietajú práva rodinných príslušníkov osôb s postavením medzinárodnej ochrany tak, aby sa zachovala celistvosť rodiny podľa čl. 23 a nasledujúcich Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 (kvalifikačná smernica). Podobne by sa dalo označiť aj udelenie tolerovaného pobytu maloletej osobe nájdenej na území Slovenskej republiky, ktoré reflektuje medzinárodnoprávne záväzky SR vyplývajúce najmä z Dohovoru o právach dieťaťa z roku 1989. Tieto inštitúty sú však zahrnuté do právneho poriadku SR v súlade s právom EÚ a medzinárodnými záväzkami a nespĺňajú definíciu stanovenú v špecifikácii štúdie."

² § 8 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov vymedzuje dôvodov pre udelenie utečeneckého statusu podľa medzinárodného práva a Ústavy SR: *„Ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.“*

postavená na vážnych zdravotných dôvodoch. Na druhej strane Najvyšší súd SR ustálene konštatuje, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok.

Druhá časť štúdie sa venuje aj právnomu postaveniu azylanta. Po udelení azylu z humanitných dôvodov sa azylant považuje za osobu s udeleným trvalým pobytom. Rodinný príslušník azylanta, ktorému bol udelený azyl z humanitných dôvodov síce nemá právo na zlúčenie rodiny podľa zákona o azyle, avšak zlúčenie s rodinou mu je umožnené podľa zákona o pobyte cudzincov.

Azylant sa môže ihneď po udelení azylu z humanitných dôvodov zamestnať, pričom na prácu v SR nepotrebuje pracovné povolenie. Osoba s udeleným azylom je súčasťou systému verejného zdravotného poistenia a poskytuje sa jej výchova a vzdelávanie na základných, stredných a vysokých školách za tých istých podmienok, ako občanom SR.

Pre azylantov sa zabezpečuje kurz slovenského jazyka, ktorý je zároveň podmienkou poberania finančnej podpory určenej na integráciu. Azylanti majú prístup tiež k právnomu, psychologickému, pracovnému, sociálnemu poradenstvu a pomoci. Po štyroch rokoch trvania tohto národného statusu možno udeliť azylantovi štátne občianstvo.

V tretej časti štúdie konštatujeme, že vzhľadom na to, že za posledné roky je počet žiadostí o udelenie azylu na území SR pomerne nízky, nestretávame sa pri aplikácii inštitútu azylu z humanitných dôvodov s väčšími výzvami či otázkami, ktoré by bolo nutné legislatívne upraviť.

Čo sa týka legislatívnych zmien v porovnaní so štúdiou EMN z roku 2010,³ možno spomenúť novelu zákona o pobyte cudzincov z roku 2018, ktorou bol zavedený inštitút zotrvania štátneho príslušníka tretej krajiny na území SR⁴. Tento inštitút je aplikovateľný aj v prípade existencie prekážok administratívneho vyhostenia a nahradil dovtedy platnú právnu úpravu tolerovaného pobytu uplatňovanú pri existencii prekážok administratívneho vyhostenia. Tolerovaný pobyt bol v minulosti aplikovaný na právny stav, keď nebolo možné vyhostiť cudzinca z územia SR pre prekážku non-refoulement.

³ *The Different National Practices Concerning Granting of Non-EU-Harmonised Protection Statuses*. Členské štáty, ktoré sa zúčastnili vypracovania 2010 EMN štúdie boli Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko, a Veľká Británia. Štúdia je dostupná na : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/non-eu-harmonised-protection-status/0_emn_synthesis_report_noneuharmonised_finalversion_january2011_en.pdf.

⁴ § 61a zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Kapitola 1: Prehľad a zmapovanie druhov medzinárodnej ochrany

Otázka 1. Okrem harmonizovaných ochranných statusov na úrovni EÚ, existujú vo Vašom členskom štáte iné druhy ochranných statusov? Áno / Nie

Pozn. : statusy, ktoré existovali v minulosti, ale v súčasnosti sa už v danom členskom štáte neuplatňujú, budú popísané v otázke č. 8.

Áno. Neharmonizovaným druhom ochrany, ktorý možno udeliť cudzincovi na území Slovenskej republiky je azyl z humanitných dôvodov.

Otázka 2. Pokiaľ ste odpovedali na otázku 1 „nie“, vysvetlite.

Nevzťahuje sa.

Otázka 3. Pokiaľ ste odpovedali na otázku 1 „áno“, prosím doplňte **Tabuľku 1** s druhmi neharmonizovaných ochranných statusov, ktoré sú *aktuálne dostupné* vo Vašom členskom štáte.

Tabuľka 1: Druhy neharmonizovaných statusov, ktoré sú aktuálne dostupné v Slovenskej republike

Druh neharmonizovaného ochranného statusu	Áno	Nie	Poznámka
Azyl podľa vnútroštátneho ústavného práva			
	☐	☒	V Ústave SR je upravený inštitút azylu v nasledujúcom znení ⁵ : "Slovenská republika poskytuje azyl cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd. Azyl možno odoprieť tomu, kto konal v rozpore so základnými ľudskými právami a slobodami. Podrobnosti ustanoví zákon.", ktorý je premietnutý do zákona o azyle.
Kolektívna ochrana			
	☐	☒	
Iné národné statusy (vrátane humanitných) z nasledujúcich dôvodoch:			
Zdravotné dôvody	☒	☐	Zdravotné dôvody môžu byť dôvodom na udelenie azylu z humanitných dôvodov (pozri nižšie).
Statusy z dôvodu klimatických zmien a prírodných katastrof	☐	☒	
Statusy pre miestny personál ozbrojených síl jednotlivých členských štátov (napr. tlmočníci v Afganistane alebo Iraku)	☐	☒	
Špecifické statusy pre mladistvých bez sprievodu / nepľnoletých blížiacich sa k veku dospelosti (aged-out minor)	☐	☒	Maloletej osobe nájdenej na území SR sa podľa zákona o pobyte cudzincov udelí tolerovaný pobyt ⁶ .

⁵ Článok č. 53 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava SR.

⁶ § 58 ods. 1 písm. a) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

			SR nemá legislatívne upravený osobitný status ochrany pre žiadateľov o azyl, ktorí sú maloletými bez sprievodu. V týchto prípadoch sa však zvažuje zvlášť citlivo možnosť udelenia azylu z humanitných dôvodov (pozri nižšie).
Špecifické statusy pre deti * len v prípade, ak je daný status odlišný od ochranného statusu pre dospelých / mladistvých bez sprievodu z vyššie uvedených dôvodov	☐	☒	
Iné dôvody (národné ochranné statusy)	☒	☐	SR môže podľa § 9 zákona o azyle udeliť ako neharmonizovaný status ochrany - azyl z humanitných dôvodov. Podmienky na udelenie azylu z humanitných dôvodov sú bližšie špecifikované vykonávacím nariadením Ministra vnútra SR k zákonu o azyle č. 34/2014 v znení neskorších nariadení Ministra vnútra SR. Podľa predmetného nariadenia sa za humanitné dôvody, na základe ktorých môže byť udelený azyl, ak žiadateľ nespĺňa podmienky na udelenie azylu podľa § 8, t. j. z dôvodu prenasledovania a súčasne nespĺňa podmienky na udelenie azylu z dôvodu zlúčenia rodiny podľa § 10 zákona o azyle, považujú najmä prípady neúspešných žiadateľov o azyl z radov prestarnutých, traumatizovaných, ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť.

V **Tabuľke 1** sa neuvádzajú statusy, ktoré nespádajú pod ochranné statusy platné v SR. Zoznam uvedených neharmonizovaných ochranných statusov nie je vyčerpávajúci. Národné ochranné statusy môžu zahŕňať napríklad ochranné statusy založené na čl.3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a princípu a zásady non-refoulement, zo zdravotných dôvodov, následkov klimatickej zmeny alebo iných.

Otázka 4. Pokiaľ ste odpovedali na otázku 1 „áno“, vyplňte Tabuľku 2 s druhmi statusov aktuálne dostupných pre relokované a presídlené osoby, osoby, ktoré sú prijaté cez programy súkromného / komunitného sponzorstva alebo iné špeciálne programy.

Tabuľka 2: Druhy ochranných statusov aktuálne dostupných pre relokované a presídlené osoby, osoby, ktoré sú prijaté cez programy súkromného / komunitného sponzorstva alebo iné špeciálne programy

Druh ochranného statusu	Áno		Nie	Poznámky
	Harmonizovaný ochranný status na úrovni EÚ	Neharmonizovaný ochranný status		

Statusy dostupné pre presídlené osoby				
	☐	☐	☒	SR nemá žiaden špecifický status ochrany pre presídlené osoby. Po podaní žiadosti o udelenie azylu sú žiadosti presídlených osôb posúdené v riadnom azylovom konaní.
Statusy dostupné pre relokované osoby				
	☐	☐	☒	SR nemá pre relokované osoby špecifický status ochrany. Po podaní žiadosti o udelenie azylu sú žiadosti osôb v rámci relokačného programu EÚ posúdené v riadnom azylovom konaní.
Statusy dostupné pre prijímateľov programov komunitného / súkromného sponzorstva				
	☐	☐	☒	SR nemá špecifický status ochrany pre skupiny osôb alebo sponzorské programy.
Statusy dostupné pre prijímateľov iných špecifických programov				
Napr.: špecifické programy za účelom asistencie osobám, ktoré potrebujú ochranu na vstup a pobyt v EÚ (napr. v rámci programov prijatia z humanitárnych dôvodov; rodinní príslušníci štátnych príslušníkov tretích krajín s právoplatným pobytom v členskom štáte)	☐	☐	☒	SR nemá špecifické programy pre osoby, ktoré potrebujú ochranu, na vstup a pobyt v SR. V roku 2015 však SR realizovala na dobrovoľnej báze humanitárne prijatie 149 prenasledovaných irackých kresťanov, ktoré bolo uskutočnené jednorázovo. ⁷ Tieto osoby prešli azylovým konaním tak, ako aj ostatní žiadatelia o azyl prichádzajúci na územie SR ako jednotlivci. Týmto osobám bol udelený azyl z humanitných dôvodov. ⁸

⁷ V kontexte SR sa dá program realizovaného typu presídlenia považovať za kombináciu humanitárneho prijatia a sponzorského programu, nakoľko bolo humanitárne prijatie financované treťou stranou/sponzorom Zdroj: Štúdia EMN: Presídľovacie a humanitárne prijímacie programy v Európe – čo funguje? Dostupné na: https://ec.europa.eu/homeaffairs/sites/homeaffairs/files/24b_slovak_resettlement_and_humanitarian_admission_sk.pdf (citované 2.5.2019).

⁸ Zdroj: Štúdia EMN: Presídľovacie a humanitárne prijímacie programy v Európe – čo funguje? Dostupné na: https://ec.europa.eu/homeaffairs/sites/homeaffairs/files/24b_slovak_resettlement_and_humanitarian_admission_s_k.pdf (citované 2.5.2019).

Kapitola 2: Dôvody, postupy a obsah ochrany národných ochranných statusov

Otázka 5. Pokiaľ ste odpovedali na otázku 1 „áno“ a uviedli ste v **Tabuľke 1 a 2** druhy neharmonizovaných ochranných statusov, prosím uvedte dôvody prijatia daného statusu a upresnite postup určenia pre každý z daných neharmonizovaných statusov.

Uvedte relevantnú legislatívu alebo opatrenie.

Tabuľka 3 : Dôvody udelenia národného ochranného statusu a postup na jeho určenie

Typ kategórie, ku ktorému daný ochranný status patrí (ako je uvedené v Tabuľke 1 alebo Tabuľke 2):	
Iné dôvody (národne ochranné statusy)	
<hr/>	
Status Azyl z humanitných dôvodov	
Dôvody	
Prečo bol daný status prijatý?	Slovenská republika si týmto inštitútom ponechala diskrečnú právomoc rozhodnúť o udelení azylu (z humanitných dôvodov) nad rámec kritérií pre status utečenca podľa medzinárodného práva a harmonizovaného práva EÚ.
V ktorom roku bol daný status prijatý?	Dňa 1.1.1993, t.j. vznikom samostatnej Slovenskej republiky, bol tento právny inštitút recipovaný z platného práva Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.
Tento status je zavedený ako: a) stály inštitút b) dočasný inštitút (alebo ad-hoc inštitút) Pokiaľ áno, uvedte spôsob jeho ukončenia?	a) Azyl z humanitných dôvodov je stálym inštitútom zakotveným v zákone o azyle.
Právny základ	
Status je upravený v: a) legislatíve b) správnom rozhodnutí / nariadení / obežníku c) iné (napr. judikatúra, e.g. case law, usmernenia o verejnom poriadku týkajúce sa použitia akéhokoľvek ustanovenia v praxi)	a) Inštitút je legislatívne upravený v zákone o azyle a podrobnejšie je špecifikovaný vo vykonávacom nariadení Ministra vnútra SR. Avšak vývoj tohto inštitútu ovplyvňujú aj rozhodnutia súdov, ktoré ho v konkrétnych prípadoch interpretujú - judikatúra Najvyššieho súdu SR.
Oprávnenosť	
Kto je oprávnený daný status získať?	Oprávneným na získanie tohto statusu ochrany je ten žiadateľ o udelenie azylu, o ktorom správny orgán rozhodol, že mu neudeľuje azyl z dôvodu prenasledovania podľa § 8, ani z dôvodu zlúčenia rodiny podľa § 10 zákona o azyle, ale zároveň spĺňa požiadavky pre udelenie azylu z humanitných dôvodov. Migračný úrad v rámci správnej úvahy, ktorú uplatňuje pri rozhodovaní, pritom zohľadňuje osobitnú situáciu žiadateľa

Typ kategórie, ku ktorému daný ochranný status patrí (ako je uvedené v Tabuľke 1 alebo Tabuľke 2):

Iné dôvody (národné ochranné statusy)

Status Azyl z humanitných dôvodov

v intenciách vykonávacieho nariadenia Ministra vnútra SR č. 34/2014 v znení neskorších nariadení.

Konanie

Konanie o žiadosti je upravené v:

- a) legislatíve
- b) správnom rozhodnutí / nariadení / obežníku
- c) iné (napr. judikatúre)

a) Konanie o udelení azylu je upravené v legislatíve – v zákone o azyle.

Kedy je žiadosť o udelenie národného ochranného statusu možná:

- a) okamžite, ako súčasť konania o udelení medzinárodnej ochrany
- b) okamžite, ako súčasť samostatného konania
- c) po vyčerpaní azylovej procedúry konajúcej sa v danej krajine
- d) iné (vysvetlite)

a) Potom, ako sa nezistia dôvody pre udelenie utečeneckého statusu podľa Ženevského dohovoru z roku 1951, sa v rámci konania o udelení azylu súčasne posúdi aj možnosť udelenia azylu z humanitných dôvodov, ak oň žiadateľ o udelenie azylu požiada. Výsledkom tohto konania je jedno rozhodnutie.

Kde sa podáva žiadosť:

- a) na území Vášho členského štátu
- b) v tretej krajine
- c) oba prípady sú možné

a) Žiadosť o udelenie azylu je podaná a posudzovaná na území SR.

V stručnosti popíšte konanie vzhľadom na:

- orgány činné v posúdení žiadosti a, ak relevantné, činné vo vydaní rozhodnutia o pobyte; uveďte či tieto orgány sú totožné s orgánmi zodpovednými za posúdenie žiadostí o medzinárodnú ochranu;
- existujúci časový harmonogram a oznámenia o (prvostupňovom) rozhodnutí, informáciách pre prijímateľa

O udelení azylu podľa Ženevského dohovoru rozhoduje v administratívnom konaní správny orgán – Migračný úrad MV SR. Ten istý správny orgán rozhoduje aj o udelení azylu z humanitných dôvodov. Ide o totožné konanie, ktorého výsledkom môže byť udelenie azylu z humanitných dôvodov, ak neboli splnené dôvody pre priznanie utečeneckého statusu podľa Ženevského dohovoru ani dôvody na udelenie azylu z dôvodu zlúčenia rodiny podľa zákona o azyle.

Pozitívne rozhodnutie o udelení azylu obsahuje jeden výrok, čiže azyl sa udeľuje buď podľa § 8 zákona o azyle z dôvodov prenasledovania, alebo podľa § 10 z dôvodu zlúčenia rodiny alebo sa azyl udeľuje z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle.

Kedže udelenie azylu z humanitných dôvodov spadá pod diskrečnú právomoc správneho orgánu, samostatný negatívny výrok o neudelení azylu z humanitných dôvodov rozhodnutie neobsahuje. V prípade, že rozhodnutie obsahuje výrok o neudelení azylu (podľa § 8 zákona o azyle), správna úvaha, ktorou sa riadil administratívny orgán pri posudzovaní azylu z humanitných dôvodov je súčasťou odôvodnenia

Typ kategórie, ku ktorému daný ochranný status patrí (ako je uvedené v Tabuľke 1 alebo Tabuľke 2):

Iné dôvody (národné ochranné statusy)

Status Azyl z humanitných dôvodov

	rozhodnutia len vtedy ak žiadateľ o udelenie azylu o azyl z humanitných dôvodov počas konania požiadal. Žiadateľ má možnosť v takomto prípade podať správnu žalobu na krajský súd proti výroku o neudelení azylu a súd následne preskúmava zákonnosť a správnosť rozhodnutia správneho orgánu. Rozhodnutie je vydané spravidla do 6 mesiacov od podania žiadosti o udelenie azylu (táto lehota môže byť zo zákonných dôvodov predĺžená). Rozhodnutie sa doručuje žiadateľovi o udelenie azylu v mieste a čase určenom ministerstvom. V prípade, ak je žiadateľ v konaní zastúpený, rozhodnutie sa doručuje len jeho zástupcovi. Žiadateľ o udelenie azylu musí byť pri prevzatí rozhodnutia oboznámený s rozhodnutím v jazyku, ktorému rozumie. Súčasťou rozhodnutia je aj poučenie o možnosti podania správnej žaloby proti rozhodnutiu s informáciou týkajúcou sa lehôt na podanie žaloby a vecne príslušného súdu s kontaktnou adresou.
Odvolicie konania	
V prípade zamietavého rozhodnutia, je možnosť odvolať sa? Áno / Nie	Áno.
Pokiaľ áno, existuje dvojstupňový alebo jedноступňový systém odvolania?	2-stupňový systém
Pokiaľ áno, jedná sa o: <ul style="list-style-type: none">- odvolanie v správnom konaní- odvolanie v súdnom konaní- v súdnom prieskume- iné (vysvetlite)	Súdny prieskum Žiadateľ má proti rozhodnutiu o neudelení azylu možnosť podať správnu žalobu, o ktorej rozhoduje krajský súd. Proti rozhodnutiu krajského súdu je možné podať kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhoduje Najvyšší súd SR.
Má odvolanie automaticky odkladný účinok? Áno / Nie Pokiaľ nie, je možné žiadať o odkladný účinok a ako v danom prípade postupovať?	Vo všeobecnosti má podanie správnej žaloby proti rozhodnutiu o neudelení azylu automaticky odkladný účinok. V prípadoch, keď správny orgán vydáva rozhodnutie, ktorým sa zamietajú žiadosti o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnená alebo ako neprípustná a súčasne podanie správnej žaloby nemá automaticky odkladný účinok, o jeho priznanie je možné požiadať spolu so správnu žalobou na príslušnom súde.

Typ kategórie, ku ktorému daný ochranný status patrí (ako je uvedené v Tabuľke 1 alebo Tabuľke 2):

Iné dôvody (národné ochranné statusy)

Status Azyl z humanitných dôvodov

Sú zainteresované orgány identické s orgánmi odvolacieho konania v prípade zamietavého rozhodnutia v konaní o medzinárodnej ochrane?

Áno.

Pokiaľ je rozhodnutie o odvolaní zamietavé, bude mať za následok vydanie rozhodnutia o návrate osoby? Áno / Nie

Áno, môže vyústiť do administratívneho vyhostenia cudzinca.

Pokiaľ možnosť odvolať sa nie je upravená, aký je prípadný postup?

Nevzťahuje sa.

Zmena statusu

V prípade neúspešného odvolania, alebo ukončenia statusu alebo neobnovy statusu, môže cudzinec požiadať o:

- medzinárodný ochranný status? (upresnite druh)
- iný status legálnej migrácie? (upresnite druh)

a) Cudzinec má možnosť v takomto prípade podať novú žiadosť o udelenie azylu, ktorá však môže byť vyhodnotená ako neprípustná.

b) Ak cudzinec v konkrétnom prípade spĺňa zákonné podmienky na udelenie určitej formy pobytu, môže oň požiadať, i keď bol v konaní o udelenie azylu neúspešný.

Príslušná judikatúra

Existuje relevantná judikatúra (v rámci najvyšších súdov a konečných rozhodnutí), ktorá viedla k systémovým zmenám v konaní (a / alebo s významnými dopadmi na politiky štátu) s ohľadom na tento národný ochranný status? Áno / Nie

Pokiaľ áno, uveďte odkaz na konkrétnu judikatúru a v skratke popíšte zmeny, ktoré zaviedla.

Áno. Vývoj tohto inštitútu ovplyvňujú aj rozhodnutia súdov, ktoré ho v konkrétnych prípadoch interpretujú. Napr. v rozsudkoch Najvyššieho súdu SR (NS SR) 10Sžak/3/2018, 10Sžak/18/2017, 10Sžak/41/2015 je možné vidieť, aké sú požiadavky súdu na rozhodnutia vydané v administratívnom konaní, v ktorých sa nároku na udelenie azylu z humanitných dôvodov nevyhovelo:

V rozsudku NS SR, zo dňa 28.3.2018 M.A.S. v. Ministerstvo vnútra SR, migračný úrad, č.k. 10Sžak/3/2018 sa uvádza: "K poskytnutiu humanitného azylu kasačný súd uvádza, že z dôvodu zákona (vzhľadom na správne uváženie) vyplýva, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok. Súdny prieskum je obmedzený len na kontrolu toho, či je rozhodovanie žalovaného v danej veci logické a nediskriminačné, teda či nie je v rozpore so zákazom ľubovôle, vyplývajúceho pre orgány verejnej moci z ústavne zakotvených náležitostí demokratického a právneho štátu."

V rozsudku NS SR, zo dňa 13.12.2017 G.A.M.A. v. Ministerstvo vnútra SR, migračný úrad, č.k. 10Sžak/18/2017 je uvedené: "Nemožno opomenúť, že prípady neúspešných žiadateľov o azyl- maloletých osôb so závažným ochorením patria medzi dôvody hodné udelenia azylu z humanitných dôvodov, a preto kasačný súd

Typ kategórie, ku ktorému daný ochranný status patrí (ako je uvedené v Tabuľke 1 alebo Tabuľke 2):

Iné dôvody (národne ochranné statusy)

Status Azyl z humanitných dôvodov

považuje rozhodnutie žalovaného v časti o neudelení humanitného azylu sťažovateľke a jej maloletým deťom, z ktorých jedno trpí vážnou srdcovou poruchou, za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, ale súčasne za nelogické."

Najvyšší súd SR dňa 3.2.2016 vydal rozsudok v 10Sža/41/2015, v ktorom konštatoval: "Na námietku navrhovateľa, že odporca nezávažil možnosť udelenia azylu navrhovateľovi z humanitárnych dôvodov uvedených v § 9 zákona o azyle odvolací súd uvádza, že vlastné rozhodnutie udeliť či neudeliť azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou voľnej správnej úvahy odporcu a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný. Z odôvodnenia rozhodnutia odporcu vyplýva, že dôvody navrhovateľa boli vyhodnotené a individuálne posúdené, pričom nebola zistená reálna hrozba vážneho bezprávia. Z uvedeného dôvodu navrhovateľ nespadá do žiadnej kategórie osôb, ktoré potrebujú nejakú formu medzinárodnej ochrany, a preto odporca v jeho prípade nepovažoval za potrebné mu poskytnúť akúkoľvek formu ochrany. Pokiaľ teda odporca nepovažoval dôvody navrhovateľa pre udelenie azylu za takú subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, pričom túto úvahu uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, nebolo možné považovať uvedenú námietku navrhovateľa za dôvodnú."

Rozsudok NS SR sp. Zn. 1Sža/11/2009 zo dňa 26.5.2009 hovorí, že zákon vyslovene neukladá povinnosť správneho orgánu uviesť do výroku negatívne rozhodnutie o neudelení azylu z humanitných dôvodov podľa §9 zákona o azyle. Keďže nejde o nárok, o ktorom musí rozhodnúť správny orgán ex lege, ale o výsledok správneho uváženia správneho orgánu, ktorý nie je preskúmateľný súdom, námietka navrhovateľa, že správny orgán sa možnosťou udelenia azylu z humanitných dôvodov nezaoberal neobstojí, najmä za situácie, keď nebolo sporné, že navrhovateľ v priebehu administratívneho konania ani netvrdil, že existujú dôvody v tomto ustanovení uvedené.

Na základe uvedených príkladov je možné uviesť, že v porovnaní so staršou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, kde sa zdôrazňovala skôr

Typ kategórie, ku ktorému daný ochranný status patrí (ako je uvedené v Tabuľke 1 alebo Tabuľke 2):

Iné dôvody (národne ochranné statusy)

Status Azyl z humanitných dôvodov

len potreba vysporiadať sa so žiadosťou o udelenie azylu z humanitných dôvodov v odôvodnení rozhodnutia, v najnovších rozhodnutiach súdov sú kladené vyššie nároky na riadne odôvodnenie, logické vysvetlenie a určitým spôsobom je vyvíjaný istý tlak na to, aby správny organ použil tento inštitút v prípadoch, kde je žiadosť postavená na vážnych zdravotných dôvodoch. Na druhej strane Najvyšší súd SR ustáleno konštatuje, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok.

Otázka 6. Pokiaľ ste odpovedali na otázku 1 „áno“ a uviedli ste v Tabuľke 1 a 2 druhy neharmonizovaných ochranných statusov, doplňte dané statusy do Tabuľky 4.

Tabuľka 4: Obsah ochranných národných statusov

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
Povolenie na pobyt				
Vyžaduje sa vydanie povolenia na pobyt?	☐	☒	☐	Po udelení azylu z humanitných dôvodov sa azylant považuje za osobu s udeleným trvalým pobytom.
Aká je platnosť prvého povolenia na pobyt (alebo prvotná dĺžka)? (v rokoch)	☐	☐	☒	Ide o trvalý pobyt na neobmedzený čas (s platnosťou dokladu o pobyte vždy na 10 rokov).
Existuje možnosť obnovy / predĺženia platnosti povolenia na pobyt?	☐	☐	☒	Pokiaľ trvá status ochrany, azylant sa považuje za osobu s udeleným trvalým pobytom, len samotný doklad má platnosť 10 rokov.
Aká je platnosť povolenia na pobyt po jeho obnovení? (v rokoch)	-	-	-	Nakoľko sa jedná o trvalý pobyt na neobmedzený čas, trvalý pobyt sa nepredlžuje.
Za aké časové obdobie je možné udeliť trvalý pobyt? (v rokoch) ⁹	-	-	-	Osoba s udeleným azylom z humanitných dôvodov môže po 5 rokoch od získania tohto statusu ochrany požiadať o udelenie dlhodobého pobytu. Po udelení dlhodobého pobytu jej národný status ochrany zanikne.
Je dané časové obdobie odlišné od všeobecných pravidiel platných pre udelenie povolenia na trvalý pobyt?	☐	☒	☐	

⁹ Viď definíciu trvalého pobytu v Nariadení Rady o dlhodobom pobyte, napr. štátni príslušníci tretích krajín, ktorí nepretržite zdržiavali na území daného štátu po dobu 5 rokov pred podaním žiadosti o trvalý pobyt.

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
Cestovné dokumenty				
Vydáva sa cestovný doklad?	☒	☐	☐	
Pokiaľ áno, aký typ?	-	-	-	Cestovný doklad cudzinca podľa Ženevského dohovoru z roku 1951.
Platnosť (v rokoch)	-	-	-	2 roky
Ubytovanie				
Prístup k ubytovaniu (za rovnakých podmienok ako v prípade iných legálne zdržiavajúcich sa štátnych príslušníkov tretích krajín)	☒	☐	☐	
Prístup k špecifickým schémam / programom na podporu prístupu k ubytovaniu	☒	☐	☐	Po udelení azylu z humanitných dôvodov je azylant zaradený do integračného programu, kde mu je poskytnutá asistencia a finančná pomoc pri hľadaní ubytovania. Ministerstvo vnútra SR môže azylanta na základe jeho písomnej žiadosti na nevyhnutný čas ubytovať v pobytovom tábore, kde je povinný primerane uhrádzať výdavky spojené s jeho pobytom.
Mechanizmus umiestnenia ¹⁰	☐	☒	☐	Azylanti sa umiestňujú v rámci celej SR v závislosti od integračných možností. Po formálnej stránke nie je tento inštitút právne upravený.
Zlúčenie rodiny				
Právo na zlúčenie rodín	☐	☐	☒	Podľa zákona o azyle nemá rodinný príslušník azylanta, ktorému bol udelený azyl z humanitných dôvodov právo na udelenie azylu za účelom zlúčenia rodiny. Avšak podľa zákona o pobyte cudzincov je možné, aby rodinný príslušník azylanta s udeleným azylom z humanitných dôvodov požiadal o prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny ¹¹ (prípadne o tolerovaný pobyt z dôvodu rešpektovania súkromného a rodinného života, avšak len vtedy, ak cudzinec nie je držiteľom platného cestovného dokladu a hodnoverne preukáže svoju totožnosť iným spôsobom ¹²).

¹⁰ V azylových politikách sa "mechanizmus umiestnenia" vzťahuje k politikám implementovaným národnými orgánmi s cieľom "umiestnenia" žiadateľov o azyl alebo osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v rámci územia Slovenskej republiky za účelom zabezpečenia rovnakého rozmiestnenia medzi miestne orgány a vyhnúť sa "preťaženiu" dostupných ubytovaní alebo ubytovacích zariadení.

¹¹ Podľa § 27 ods. 1 písm. a) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov: "Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny udelí policajný útvar, ak nie sú dôvody na zamietnutie žiadosti podľa § 33 ods. 6, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny s prechodným pobytom alebo s trvalým pobytom".

¹² Podľa § 58 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
Oprávnení členovia rodiny, napríklad:				V zmysle vyššie uvedeného je možné zlúčenie rodiny formou prechodného pobytu nasledovne:
- partner z právoplatného manželstva alebo obdobného vzťahu	☒	☐	☐	
- nezosobášený partner (napríklad registrované partnerstvo, spolunažívanie, osvedčený dlhodobý vzťah)	☐	☒	☐	
- nepľnoletý partner	☐	☒	☐	
- nepľnoleté dieťa (azylanta a/alebo jeho partnera; dieťa v pestúnskej starostlivosti alebo osvojené dieťa)	☒	☐	☐	
- pľnoleté závislé deti (azylanta a/alebo partnera alebo osvojené dieťa)	☒	☐	☐	nezaopatrené slobodné dieťa staršie ako 18 rokov alebo nezaopatrené slobodné dieťa staršie ako 18 rokov jeho manžela, ktoré sa o seba nedokáže postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu ¹³
- brat alebo sestra	☐	☒	☐	
- závislí rodičia	☒	☐	☐	
- rodičia maloletého bez sprievodu	☒	☐	☐	
Minimálne materiálne požiadavky, ktoré musí sponzor zaručiť, napríklad:				V uvedenej časti uvádzame podmienky, ktoré musí splniť nielen garant (azylant, s ktorým sa zlučuje jeho rodinný príslušník), ale aj žiadateľ alebo ich musia splniť spoločne. Nižšie uvedené doklady sa predložia za predpokladu, ak sa podáva žiadosť o prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny po viac ako 3 mesiacov od udelenia azylu garantovi. Ak žiadateľ podá žiadosť do troch mesiacov, k žiadosti predloží len platný cestovný doklad a dôkaz preukazujúci príbuzenský vzťah k azylantom tak, ako je uvedené nižšie (k otázke týkajúcej sa „grace period“):
- ubytovanie	☒	☐	☐	Žiadateľ pri podávaní žiadosti musí predložiť zabezpečenie ubytovania garantom na najmenej 6 mesiacov. Doklad o zabezpečení ubytovania musí preukazovať, že ide o spoločné ubytovanie s garantom.

¹³ Podľa § 27 ods. 2 písm. e) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
- zdravotné poistenie	☐	☐	☒	Zdravotné poistenie SR nie je podkladom na udelenie prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny, žiadateľ však musí predložiť doklad o zdravotnom poistení po udelení pobytu.
- dostatočný príjem/finančné zabezpečenie	☒	☐	☐	Za žiadateľa o udelenie prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny je povinný preukázať splnenie podmienky finančného zabezpečenia jeho garant.
- iné (napríklad výpis z registra trestov, lekársky posudok)	☐	☐	☒	<p>Žiadateľ sa preukazuje platným cestovným dokladom.</p> <p>Žiadateľ predloží matričný doklad preukazujúci príbuzenský vzťah ku garantovi a dokladuje aj prípadnú odkázanosť na jeho starostlivosť.</p> <p>Žiadateľ preukazuje svoju bezúhonnosť. To sa nevyžaduje, ak je žiadateľ osobou, ktorá je mladšia ako 14 rokov alebo študent podľa § 24 ods. 1 písm. a) zákona o pobyte cudzincov.</p> <p>(Žiadateľ musí preukázať bezúhonnosť výpisom z registra trestov štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a štátu, v ktorom sa v posledných troch rokoch zdržiaval viac ako 90 dní počas šiestich po sebe nasledujúcich mesiacoch. Ak štát výpis z registra trestov nevydáva, možno ho nahradiť rovnocennou listinou vydanou príslušným súdnym orgánom alebo administratívnym orgánom krajiny pôvodu alebo ho možno nahradiť čestným vyhlásením, ktoré vykoná štátny príslušník tretej krajiny pred príslušným súdnym orgánom alebo administratívnym orgánom, prípadne notárom krajiny, z ktorej preukazuje bezúhonnosť.)</p> <p>Žiadateľ musí do 30 dní odo dňa udelenia pobytu na účel zlúčenia rodiny doložiť lekársky posudok, že netrpí chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie. V opačnom prípade mu bude prechodný pobyt zrušený.</p>

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
Existuje ekvivalent "obdobia odkladu" ¹⁴ , počas ktorého sa nevyžaduje splnenie minimálnych materiálnych požiadaviek? Pokiaľ áno, uveďte dĺžku odkladu.	☒	☐	☐	Ak podá štátny príslušník tretej krajiny žiadosť o udelenie prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny s azyllantom do troch mesiacov od udelenia azylu, k žiadosti predloží len platný cestovný doklad a doklad potvrdzujúci príbuzenský vzťah alebo iný dôkaz o existencii tohto vzťahu ¹⁵ .
Aká je platnosť povolenia na pobyt člena rodiny?	-	-	-	5 rokov
Pracovný trh a kvalifikácia				
Špecifické podmienky potrebné k vstupu na trh práce (napríklad byť držiteľom pracovného povolenia)	☐	☒	☐	Azyllant sa môže ihneď po udelení azylu z humanitných dôvodov zamestnať, pričom na prácu v SR nepotrebuje pracovné povolenie.
Prístup k procesu uznávania kvalifikácií	☒	☐	☐	Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní môže uznať diplom alebo iný doklad o dosiahnutom vzdelaní azyllanta, resp. odbornú kvalifikáciu, ktorú v minulosti nadobudol. Bližšie informácie o uznávaní dokladov je možné nájsť: https://www.minedu.sk/recognition-of-foreign-diplomas/ .
Sociálna pomoc				
Sociálna pomoc limitovaná na "core benefits" (základné výhody)	☐	☒	☐	Azyllant má nárok nad rámec „core benefits“, napr. na poskytnutie rôznych sociálnych príspevkov v závislosti od splnenia zákonných podmienok (napríklad rodičovský príspevok, dávka v hmotnej núdzi a pod.).
Zdravotná starostlivosť				
Prístup k pohotovostnej lekárskej starostlivosti	☒	☐	☐	
Prístup k bežným (všeobecným) službám	☒	☐	☐	Osoba s udeleným azylom z humanitných dôvodov je súčasťou systému verejného zdravotného poistenia.
Špecifická podpora osobám s osobitými potrebami (napríklad obeť mučenia, znásilnenia, alebo iných vážnych foriem psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia)	☒	☐	☐	Azyllanti majú prístup k psychologickému, psychiatrickému, právnenmu a sociálnemu poradenstvu a pomoci v závislosti od konkrétnych potrieb jednotlivca.
Vzdelania				

¹⁴ Vid' článok 12 Nariadenia o zlúčení rodín : minimálne materiálne požiadavky nemusia byť splnené alebo môžu byť predmetom odkladu do doby, kým sa tieto požiadavky uplatnia (minimum 3 mesiace).

¹⁵ Podľa § 32 ods. 13 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
Prístup k všeobecnému systému vzdelávania (je rovnaký ako v prípade štátnych príslušníkov)?	☒	☐	☐	Osobám, ktorým sa udelil azyl, sa poskytuje výchova a vzdelávanie na základných, stredných a vysokých školách za tých istých podmienok ako občanom Slovenskej republiky.
Poskytnutá dodatočná podpora (napríklad prípravné hodiny, dodatočné hodiny oficiálneho jazyka, doučovanie, podpora medzikultúrneho asistenta)	☒	☐	☐	Pre azylantov sa zabezpečuje kurz slovenského jazyka, ktorý je zároveň podmienkou poberania finančnej podpory určenej na integráciu. V rámci ďalšieho vzdelávania môžu azylanti pokračovať v štúdiu prostredníctvom vzdelávacích inštitúcií SR alebo rekvalifikačných kurzov zameraných na získanie odborných zručností za účelom zamestnania sa. V prípade potreby sa poskytujú jednotlivcom informácie podporujúce orientáciu v kultúre a v živote našej krajiny aj po udelení azylu. ¹⁶
Integrácia				
Prístup k bežnej / všeobecnej podpore (prístupná pre legálne zotrvávajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín)	☒	☐	☐	
Prístup k zacielenej podpore (napríklad zacielenej na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou)	☒	☐	☐	SR poskytuje prístup osobám s udeleným azylom z humanitných dôvodov k integračnému programu, ktorý zohľadňuje ich špecifické potreby. Azylanti majú prístup k právnemu psychologickému, pracovnému, sociálnemu poradenstvu a pomoci, ku kurzom slovenského jazyka a poskytne sa im jednorazový príspevok. Tieto integračné opatrenia pre osoby s poskytnutou medzinárodnou ochranou (t.j. vrátane azylantov s udeleným humanitným azylom) sa realizujú prostredníctvom štátu a fondov EÚ. Projekt financovaný z fondov EÚ so spoluúčasťou SR sa uskutočňuje cez mimovládne organizácie. Na základe konkrétnych, identifikovaných potrieb azylanta sú mu počas zapojenia sa do integračného programu poskytované rôzne odborné služby.

¹⁶ str. 24 Súhrnná správa integrácia osôb s udelenou medzinárodnou/humanitárnou ochranou na trhu práce: politiky a príklady osvedčených postupov z roku 2015: <https://www.emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/item/369-studia-emn-integracia-osob-s-medzinarodnou-ochranou-na-trh-prace-2015>.

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
<p>Pokiaľ áno, na aké obdobie je pomoc poskytnutá?</p>	-	-	-	<p>Dĺžka podpory závisí od aktívnej spolupráce azylanta na integračných aktivitách. Počas prvých šesť mesiacov integrácie azylant poberá finančný príspevok, pričom podporu je možné v odôvodnených prípadoch predĺžiť.</p>
Ukončenie ochranného statusu				
<p>Existujú akékoľvek <i>oficiálne</i> spôsoby ukončenia alebo odmietnutia obnovy udeleného národného ochranného statusu (napríklad uvádzané v národnej legislatíve)?</p>	☒	☐	☐	<p>V zmysle §14 zákona o azyle – azyl zaniká nadobudnutím štátneho občianstva SR alebo štátneho občianstva iného členského štátu EÚ azylantom; písomným vyhlásením azylanta o vzdaní sa azylu; smrťou azylanta, odňatím azylu, udelením azylu iným členským štátom EÚ azylantovi; azyl z humanitných dôvodov zaniká aj vtedy, ak sa azylantovi udelí iný azyl podľa tohto zákona ako ten, ktorý mal alebo trvalý pobyť.</p> <p>Azyl môže byť odňatý (podľa § 15 zákona o azyle) v rámci konania o odňatí azylu, ktoré sa začína na podnet migračného úradu.</p> <p>Migračný úrad odníme azyl napríklad v prípade, ak azylant dobrovoľne využil ochranu, ktorú mu poskytol štát, ktorého je štátnym občanom, tiež v prípade, ak bezdôvodne odmieta ochranu poskytovanú štátom, ktorého je štátnym občanom (v prípade osoby bez štátnej príslušnosti štátom posledného bydliska) napriek tomu, že okolnosti, pre ktoré sa udelil azyl už pominuli.</p> <p>Migračný úrad odníme azyl, ktorý bol udelený z humanitných dôvodov aj vtedy, ak mu iný štát udelil pobyt bez časového obmedzenia alebo v prípade, ak bol azyl udelený na základe nepravdivých údajov alebo falšovaných dokladov.</p> <p>Migračný úrad taktiež odníme azyl udelený z humanitných dôvodov ak azylanta možno odôvodnene považovať za nebezpečného pre bezpečnosť SR alebo ak bol azylant odsúdený za obzvlášť závažný zločin a predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť.</p> <p>Ďalšie dôvody, na základe ktorých môže byť azyl odňatý, sú uvedené v zákone o azyle.</p>
<p>Spôsoby zániku národného ochranného statusu:</p>				

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
- u osoby zanikli podmienky ochranného statusu	☒	☐	☐	
- ochranný status bol získaný podvodným jednaním	☒	☐	☐	
- ochranný status zanikol	☐	☒	☐	
- obnova ochranného statusu nie je možná	☐	☒	☐	
- iné (vysvetlite)	☒	☐	☐	Ako je vyššie uvedené.
Naturalizácia / nadobudnutie štátneho občianstva				
K nadobudnutiu štátneho občianstva sa vyžaduje splnenie minimálnej požiadavky právoplatného pobytu				Žiadateľovi možno udeliť štátne občianstvo, ak je azylantom aspoň 4 roky bezprostredne predchádzajúce podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva SR ¹⁷ .
Výhody ochranného statusu (v porovnaní s postavením utečenca alebo doplnkovou ochranou)				
Rozsah výhod oproti iným statusom a) väčší	☒	☐	☐	Status azylanta z humanitných dôvodov je spojený s trvalým pobytom na území SR na neobmedzený čas, pričom osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou sa považujú za osoby s udeleným prechodným pobytom, ktorý je časovo obmedzený. Osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou sa vydáva cudzinecký pas, zatiaľ čo azylanti majú nárok na vydanie cestovného dokladu cudzinca podľa Ženevského dohovoru z roku 1951. Cestovný doklad cudzinca je verejnou listinou, ktorou preukazuje azylant svoju totožnosť a ktorý ho oprávňuje cestovať mimo územia SR. Cestovný doklad cudzinca je cestovným dokladom v zmysle zákona o cestovných dokladoch ¹⁸ , na rozdiel od cudzineckého pasu, ktorý cestovným dokladom nie je. Cudzinecký pas oprávňuje cudzinca na vycestovanie zo Slovenskej republiky a na návrat do Slovenskej republiky je iba náhradou cestovného dokladu, ak nemá vlastný platný cestovný pas ¹⁹ .
b) obdobný	☒	☐	☐	Status je takmer totožný so statusom azylanta z dôvodu prenasledovania (t.j. podľa Ženevského dohovoru).

¹⁷ § 7 ods. 2 písm. e) zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR.

¹⁸ § 4, § 13 ods. 1 písm. b) zákona č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁹ § 74 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Status [A] Azyl z humanitných dôvodov	Áno	Nie	Iné	Detaily
c) menší	☒	☐	☐	Na základe poskytnutého azylu z humanitných dôvodov nie je možné zlúčenie rodiny v rámci konania o udelenie azylu, ale je možné v osobitnom konaní podľa zákona o pobyte cudzincov (ako je uvedené vyššie).
Príslušná judikatúra				
Existuje relevantná judikatúra (v rámci najvyšších súdov a konečných rozhodnutí), ktorá viedla k systémovým zmenám v konaní (a / alebo s významnými dopadmi na politiky štátu) týkajúca sa tohto národného ochranného statusu? Áno / Nie	☒	☐	☐	Príslušná judikatúra sa nachádza v odpovedi na otázku č. 5.

Kapitola 3: Diskusia na národnej úrovni a výzvy v oblasti národných ochranných statusov

Otázka 7. Sú národné ochranné statusy predmetom diskusií vo Vašom členskom štáte (napríklad politických, akademických alebo v rámci občianskej spoločnosti)? Áno / Nie

Čiastočne áno, pri prijímaní novely zákona o azyle v roku 2018 jeden z pripomienkujúcich subjektov vzniesol návrh na rozšírenie okruhu osôb, ktorým by sa udelil azyl na účel zlúčenia rodiny, a to na rodinných príslušníkov azylantov z humanitných dôvodov. Tento návrh nebol premietnutý do vtedy realizovaných legislatívnych zmien a to z dôvodu, že p0riestor na zlúčenie rodiny s týmito azylantmi je vytvorený vo forme prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny, resp. tolerovaného pobytu z dôvodu rešpektovania ich súkromného a rodinného života.²⁰

Otázka 8. Aké sú hlavné praktické alebo operačné výzvy vo Vašom členskom štáte týkajúce sa národných ochranných statusov?

Vzhľadom na to, že za posledné roky je počet žiadostí o udelenie azylu na území SR pomerne nízky, nestretávame sa pri aplikácii inštitútu azylu z humanitných dôvodov s väčšími výzvami či otázkami, ktoré by bolo nutné legislatívne upraviť.²¹

V súčasnosti SR neplánuje zásadné zmeny týkajúce azylu z humanitných dôvodov.²²

Otázka 9. Prijal Váš členský štát opatrenia na riešenie vyššie spomínaných výziev?

Nie.

Otázka 10. Plánuje Váš členský štát zaviesť nový druh ochranného statusu, ktorý verejne komunikoval (napríklad v podobe oficiálneho strategického dokumentu, legislatívneho návrhu)? Pokiaľ áno, kedy a prečo?

Nie.

²⁰ Informáciu poskytol Migračný úrad MV SR.

²¹ Ibidem.

²² Ibidem.

Otázka 11. Plánuje Váš členský štát zrušiť alebo významne pozmeniť niektorý zo súčasne prijatých ochranných statusov? Pokiaľ áno, kedy a prečo?

Nie.

Otázka 12. V porovnaní so statusmi uvedenými v EMN štúdií z roku 2010²³ / prijatými v roku 2010 a v rámci zamerania tejto štúdie, došlo k výraznej zmene alebo dokonca k zrušeniu niektorých statusov od roku 2010?

Pokiaľ áno, ako, kedy a prečo?

Áno. Novelou zákona o azyle z roku 2018 sa rozšírili dôvody na zánik a odňatie azylu z humanitných dôvodov a to konkrétne v prípadoch, ak má beneficiant pobyt bez časového obmedzenia v inom štáte, alebo získal občianstvo v inom čl. štáte EÚ alebo azyl z dôvodu prenasledovania v inom členskom štáte EÚ.

Novelou zákona o pobyte cudzincov z roku 2018 bol zavedený inštitút zotrvania štátneho príslušníka tretej krajiny na území SR, ktorý sa aplikuje aj v prípadoch existencie prekážok administratívneho vyhostenia²⁴. Platná právna úprava nahradila status tolerovaného pobytu, ktorý sa využíval pri prekážkach administratívneho vyhostenia pred prijatím novely zákona. Zotrvanie štátneho príslušníka tretej krajiny na území SR pokrýva prípady cudzincov, na ktoré sa neaplikuje kvalifikačná smernica, ale zároveň spadajú pod článok 3 Európskeho súdu pre ľudské práva. (V minulosti sa na vyššie uvedené prípady aplikoval inštitút tolerovaného pobytu.)

Kapitola 4: Záver

Otázka 13. Vzhľadom na zámer tejto štúdie, aké závery by ste vyvodili zo zistení, ku ktorým ste dospeli počas vypracovávania štúdie? Predovšetkým, aká je relevantnosť Vašich zistení vzhľadom na tvorcov politik (na úrovni EÚ alebo na národnej úrovni)?

Inštitút azylu z humanitných dôvodov predstavuje v slovenskom právnom poriadku nástroj, ako vyplniť prázdne miesto v situáciách, kedy medzinárodné ani európske právo negarantuje medzinárodnú ochranu. Jeho zmyslom je podať pomocnú ruku tým, ktorí sa ocitli v takej životnej situácii mimo krajiny svojho pôvodu, že návrat do nej by pre nich znamenal veľmi veľké útrapy, a to predovšetkým pre vážne zdravotné dôvody či vysoký vek. Slovenská republika použila tento právny inštitút aj vtedy, keď boli na naše územie umiestnené osoby v rámci humanitárneho prijatia a relokované osoby.²⁵

²³ Postupy udeľovania ochranných štatútov neharmonizovaných na úrovni EÚ. Členské štáty, ktoré participovali na vypracovaní EMN štúdie 2010: Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko a Veľká Británia. Štúdia je dostupná na: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/non-eu-harmonised-protection-status/0_emn_synthesis_report_noneuharmonised_finalversion_january2011_en.pdf.

²⁴ Prekážky administratívneho vyhostenia

(1) Cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bol ohrozený jeho život z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie alebo v ktorom by mu hrozilo mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo trest. Rovnako nemožno cudzinca administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcom trestnom konaní mu taký trest môže byť uložený.

(2) Cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bola ohrozená jeho sloboda z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie; to neplatí, ak cudzinec svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu alebo ak bol odsúdený za zločin a predstavuje nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku.

(3) Osobu bez štátnej príslušnosti možno administratívne vyhostiť len vtedy, ak svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok a nevzťahujú sa na ňu prekážky administratívneho vyhostenia podľa odsekov 1 a 2.

(4) Cudzinca nemožno administratívne vyhostiť ani do štátu, v ktorom mu hrozí nútený návrat do štátu podľa odseku 1 alebo odseku 2.

²⁵ Informáciu poskytol Migračný úrad MV SR.

Ako už bolo spomenuté vyššie, z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR vyplýva, že prípady žiadateľov so zdravotnými problémami by mali byť pri posudzovaní azylu z humanitných dôvodov riešené vydaním pozitívneho rozhodnutia, a to pokiaľ je v konaní zistená absencia potrebnej zdravotnej starostlivosti v krajine pôvodu a ide o žiadateľa s vážnym ochorením. V tejto súvislosti je však potrebné dodať, že azyl z humanitných dôvodov nie je univerzálnym nástrojom na riešenie zdravotných problémov žiadateľov o udelenie azylu a nemá za cieľ stať sa „azylom zo zdravotných dôvodov“.²⁶

V závere môžeme skonštatovať, že na základe skúseností s použitím azylu z humanitných dôvodov, tento inštitút je riešením rôznych zložitých situácií, kedy žiadateľ o udelenie azylu nemá nárok na žiadnu formu medzinárodnej ochrany. V takomto prípade mu tento národný status ochrany SR umožní zotrvať v priestore Európskej únie a integrovať sa do našej spoločnosti.²⁷

Štatistická príloha

Tabuľka A : Azyl z humanitných dôvodov v SR podľa veku

Druh národného ochranného statusu	Rok 2017		Rok 2018	
	Pod 18 rokov	Nad 18 rokov	Pod 18 rokov	Nad 18 rokov
Rozhodnutia o udelení azylu z humanitných dôvodov	8	15	2	1

Zdroj: Migračný úrad MV SR

*Štatistiky za roky 2010 – 2016 nie sú k dispozícii

Tabuľka B : Azyl z humanitných dôvodov v SR podľa pohlavia

Druh národného ochranného statusu	Rok 2017		Rok 2018	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Rozhodnutia o udelení azylu z humanitných dôvodov	13	10	3	0

Zdroj: Migračný úrad MV SR

*Štatistiky za roky 2010 – 2016 nie sú k dispozícii

Tabuľka C : Rozhodnutie o udelení azylu z humanitných dôvodov v SR podľa štátnej príslušnosti

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Štátna príslušnosť	- Bez štátnej príslušnosti - Irak	- Kuba - Somálsko	- Afganistan - Irak - Somálsko	- Afganistan - Somálsko	- Afganistan - Irán - Somálsko	- Líbya - Ukrajina	- Afganistan - Irak - Pakistan - Sýria - Ukrajina	- Afganistan - Bangladéš - Irak - Kuba - Sýria	- Afganistan - Irak
Celkový počet	3	2	18	10	9	2	159	23	3

Zdroj: Migračný úrad MV SR

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.